

Pomen Direktive o splošni varnosti proizvodov

*mag. Jožica Škof Nikolič,
SIST, Ljubljana*

V podporo vsem direktivam “novega pristopa” se pripravljajo tako imenovani harmonizirani evropski standardi (EN), ki jih sprejemajo evropske organizacije za standardizacijo (CEN, CENELEC in ETSI) po naročilu (mandatu) Evropske komisije. Evropske harmonizirane standarde (njihov seznam je objavljen v Uradnem listu Evropske unije “C”) države članice privzamejo v nacionalne sisteme standardizacije in nanje se lahko sklicujejo nacionalni predpisi, ki prenašajo zahteve direktiv ES v nacionalno zakonodajo.

Direktive, ki imajo za podporo sezname harmoniziranih standardov, delimo v štiri skupine:

- sezname harmoniziranih standardov pod direktivami novega pristopa,
- sezname harmoniziranih standardov pod direktivami novega pristopa in globalnega pristopa, ki ne zahtevajo znaka CE,
- sezname harmoniziranih standardov pod drugimi direktivami, ki temeljijo na nekaterih načelih novega ali globalnega pristopa,
- sezname harmoniziranih standardov pod drugimi direktivami, kamor sodi tudi direktiva Sveta 2001/95/ES o splošni varnosti proizvodov.

Direktiva o splošni varnosti proizvodov 2001/95/ES sodi k tako imenovanim “horizontalnim predpisom”, ki ob upoštevanju logike in strukture zakonodaje ES sestavljajo celoto s tako imenovanimi “vertikalnimi predpisi”, kamor sodijo direktive starega in novega pristopa, ki določajo zahteve za posamezne proizvode ali z njimi povezane postopke za ugotavljanje skladnosti.

Direktiva o splošni varnosti proizvodov je bila v naš pravni red prenesena z Zakonom o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1), ki je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 101/03. Ta zakon predstavlja pravni okvir za zagotavljanje splošne varnosti vseh proizvodov na trgu, tudi tistih, ki niso predmet posebnih predpisov.

S prevzemom direktive je slovenski pravni sistem vpeljal temeljna pravila ravnanja, ki omogočajo uspešno razrešitev načel prostega pretoka blaga in varstva potrošnikov ter drugih uporabnikov. V zakon je vključena tudi vsebina Direktive o proizvodih zavajajočega videza, ki zaradi tega ogrožajo zdravje in varnost potrošnikov (87/357/EGS).

Zakon določa, da so lahko na trg dani samo varni proizvodi, in prepoveduje dajanje na trg proizvodov zavajajočega videza ter tudi njihovo proizvodnjo, uvoz in izvoz. Poglavitni namen zakona je zagotoviti visoko raven zaščite varnosti in zdravja potrošnikov in drugih uporabnikov. Ta zakon zapolnjuje vsako vrzel, ki bi nastala v pravnem sistemu, če bi ta vseboval le “vertikalne” predpise.

V zakonu so zajeti vsi proizvodi, vključno s proizvodi, dobavljenimi v okviru izvajanja storitev, ki so dani na trg: novi, rabljeni ali obnovljeni, na katere se ne nanaša noben drug tehnični predpis s podrobnejše razčlenjenimi zahtevami glede njihovih lastnosti.

Zajema tudi tiste proizvode, ki niso namenjeni potrošnikom. Tako so vključeni tudi proizvodna oprema, proizvodna sredstva in drugi predmeti, ki se uporabljajo v zvezi s trgovino oziroma poslovanjem.

Tudi kadar je izdan natančnejši predpis, je treba upoštevati določbe zakona, če predpis nima določb enakovrstne narave (npr. dolžnost obveščanja uporabnikov, predpisani ukrepi pristojnih inšpekcij, dolžnost obveščanja o nevarnem proizvodu).

Zakon ne zajema rabljenih proizvodov, ki so dobavljeni kot starine ali kot proizvodi, ki jih je treba pred uporabo popraviti ali obnoviti, če dobavitelj o tem nedvoumno obvesti osebo, ki ji tak proizvod dobavi.

Na trgu izvajajo nadzor nad izvajanjem zakona predvsem Tržni inšpektorat RS, Zdravstveni inšpektorat RS, Urad RS za kemikalije.

Čeprav Direktiva o splošni varnosti proizvodov 2001/95/ES ni klasična direktiva novega pristopa, za katere Evropska komisija naroča evropske standarde, ki kot harmonizirani standardi ustvarjajo domnevo o skladnosti z določili direktive, pa so se leta 2003 odločili, da v njenem okviru objavijo seznam že obstoječih evropskih standardov, ki se uporabljajo na enak način kot harmonizirani standardi.

Tako je bil seznam standardov, ob uporabi katerih se domneva, da je proizvod varen v skladu z Zakonom o splošni varnosti proizvodov, prvič objavljen v Uradnem listu RS, št. 75/2004. Seznam standardov zajema proizvode z različnih področij, kot so:

- gimnastična oprema,
- nepremična oprema za vadbo,
- izdelki za otroke in nego otrok,
- pohištvo,
- jadrarno padalstvo,
- potapljaška oprema,
- mestna in treking kolesa,
- gorska kolesa.

Trenutno je na seznamu 43 standardov.

Informacije o zadnjih veljavnih seznamih harmoniziranih standardov daje Informacijska točka na Slovenskem inštitutu za standardizacijo, Šmartinska 152, 1000 Ljubljana, tel. 01 478 3068, e-pošta: info@sist.si.

Summary: Role of General Product Safety Directive

The General Product Safety Directive belongs to the so-called »horizontal regulations«. It complements the specific vertical product legislation and covers consumer products that are not regulated by specific EU legislation. In Slovenia, the General Product Safety Directive is implemented through the General Product Safety Act. Since 2003, a list of European standards is published under the directive that are used as harmonized standards and that confer the presumption of conformity with the essential requirements of the directive.